

ปัจจัยอื่นกับกระบวนการสังคมประเภททางการเมือง

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอื่น ๆ ที่นำมาศึกษาในการวิจัยนี้กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

1. ปัจจัยการมีอิทธิพลทางความคิดเห็น ของผู้รับการสัมภาษณ์
2. ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์
3. ปัจจัยประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และขนาดครอบครัวของผู้รับการสัมภาษณ์
4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพศึกษา ระดับการศึกษา การถือศาสนา ความเคร่งศาสนา ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented และลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented ของผู้รับการสัมภาษณ์

ทั้งนี้ จะเป็นการพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2 - 5 ก็จะกล่าวถึงที่ละปัจจัยตามลำดับข้างต้น ดังนี้.-

1. ปัจจัยการมีอิทธิพลทางความคิดเห็น กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมือง

ในส่วนนี้เป็นการพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "ปัจจัยการมีอิทธิพลทางความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของบุคคล" ซึ่งมีความประสงค์ที่จะค้นหา เพื่อหาคำอธิบายว่า หากผู้รับการสัมภาษณ์มีลักษณะที่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเห็นแล้ว

---

¹ คูตารางแจกแจงความถี่ในภาคผนวก ข

ลักษณะนี้ จะมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ในกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลของการวิจัยตามตัวแปรย่อยของกระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 86 คาสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้ง
	กลุ่มผู้ทำนา	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน	
สูง	.18 *	.29	.25
ต่ำ	-.17 *	-.26	-.23

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ P. 0.001

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ P < 0.05

ก. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตามตารางที่ 86 พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับลักษณะการเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูง และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับลักษณะการเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกัน ทั้งในกลุ่มผู้ทำนา และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน โดยความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานอยู่ในระดับสูงกว่าในกลุ่มผู้ทำนา จึงกล่าวได้ว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูง มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำ

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผลของการวิจัยในส่วนนี้เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะปัจจัยการมีอิทธิพลทางความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประเพณีทางการเมืองในเรื่องการมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตารางที่ 85 ศาสต์สัมพันธ์ระหว่างความรูความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย กับปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น	ความรูความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวม
	กลุ่มผู้ทำนา	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน	
สูง	.27	.22 *	.25
ต่ำ	-.21*	-.21 *	-.22

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P \leq 0.05$

ข. ความรูความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตามตารางที่ 85 พบว่า ความรูความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูงและมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกันทั้งในกลุ่มผู้ทำนาและกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน จึงกล่าวได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูง มีแนวโน้มที่จะมีความรูความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงกว่า ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำ

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ ใ้ควา ปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

ตารางที่ ๑๑ คาสหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมือง กับปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การเป็นผู้ มีอิทธิพลทาง ความคิดเห็น	ความสนใจทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มผู้ทำนา	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน	
สูง	.33	.32	.33
ต่ำ	-.37	-.30	-.33

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

ค. ความสนใจทางการเมือง

ตามตารางที่ ๑๑ พบว่า ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูง และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกันทั้งในกลุ่มผู้ทำนาและกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน จึงกล่าวได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นสูง มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองในระดับสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำ

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประเภทกิจการ เมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องความสนใจทางการเมืองเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2

ตารางที่ 89 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น	การมีส่วนร่วมทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มผู้ทำนา	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน	
สูง	.41	.27	.34
ต่ำ	-.33	-.26	-.30

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตามตารางที่ 89 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูง และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำอย่างนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกันทั้งในกลุ่มผู้ทำนาและในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน โดยที่ระดับความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้ทำนาสูงกว่าในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน สรุปได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นสูง มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่า ผู้ที่มีลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นต่ำ

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของตัวรับการสัมภาษณ์ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองกับลักษณะการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็น ของตัวรับการสัมภาษณ์อย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไร ผลการวิจัยในส่วนนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดเห็นกับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองแล้วกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่สนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 นอกจาก ในเรื่อง การมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง เป็นลักษณะในทางลบ (Negative) ของกระบวนการสังคมประเภททางการเมือง

2. ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง¹ กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมือง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในส่วนนี้ เป็นการพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า "ปัจจัยการมีประสบการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับ กระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของบุคคล" ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองที่ว่า เมื่อบุคคลเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์ทางการเมืองที่ได้จากเหตุการณ์ทางการเมืองจะมีบทบาทในการช่วยกำหนดความเป็นตัวตนทางการเมือง (Political Self) มากยิ่งขึ้น บุคคลจะเริ่มเรียนรู้ถึงการเมืองจากการเมืองโดยตรง ไม่ใช่แค่เพียงเรียนรู้โดย

¹ดูตารางแจกแจงความถี่ ในภาคผนวก ข

ผ่านตัวแทน (Agents) อื่น ๆ และประสบการณ์ทางการเมืองนี้ จะมีบทบาทในการกำหนด หรือทำให้โลกทัศน์ทางการเมืองของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปได้ การมีประสบการณ์ทางการเมือง ในที่นี้ใดแก่ ... เหตุการณ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศเมื่อเดือนเมษายน 2522

ผลของการวิจัย จะกล่าวตามตัวแปรย่อยของกระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 90 คาสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมือง กับปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การมีประสบการณ์ ในเหตุการณ์ทาง การเมือง	ทัศนคติทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มمه่านา	กลุ่มทำงานในโรงงาน	
มาก	.17*	.18*	.18
ปานกลาง	.20*	N.S.	.17*
น้อย	-.29	-.25	-.29

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

ก. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตามตารางที่ 90 พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการ สัมภาษณ์ เมื่อพิจารณา รวมทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในเชิงบวกกับการ มีประสบการณ์ทางการเมืองมากและการมีประสบการณ์ปานกลาง แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับการมีประสบการณ์น้อย

เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ในกลุ่มผู้ทำนา มีความสัมพันธ์ใน
 ทำนองเดียวกันกับเมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มอาชีพดังกล่าวข้างตน ส่วนในกลุ่มผู้ทำงานใน
 โรงงาน พบว่า ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ใน
 เชิงบวกกับการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการ
 มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองน้อย อย่างมีนัยสำคัญ

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง
 เมืองมาก มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงกว่า ผู้ที่มีประ
 การณ์น้อย

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง
 มีความสัมพันธ์กับกระบวนการ สังคมพฤติกรรมทางการเมืองในเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชา
 ธิปไตย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 3

ตารางที่ 9.1 ศาสสัมพันธ์ระหว่างความรับรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองกับปัจจัยการมีประ
 การณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การมีประสบการณ์ ในเหตุการณ์ทาง การเมือง	ความรับรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้ง สองกลุ่ม
	กลุ่มผู้ทำนา	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน	
มาก	.25	.25	.24
ปานกลาง	N.S.	N.S.	.15*
น้อย	.26	.31	.32

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ P=0.001

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ P ≤ 0.05

N.S. =ระดับนัยสำคัญทางสถิติ P > 0.05

ข. ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตามตารางที่ ๑๖ พบว่า ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมมนา เมื่อพิจารณาทั้งสองกลุ่มอาชีพรวมกันมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก และการมีประสบการณ์ปานกลาง แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีประสบการณ์น้อย อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่าทั้งในกลุ่มผู้ทำนา และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีประสบการณ์น้อย อย่างมีนัยสำคัญ

จึงกล่าวได้ว่า ผู้รับการสัมมนาที่มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก และมีประสบการณ์ปานกลาง มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองในระดับสูงกว่าผู้ที่ประสบการณ์น้อย

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของผู้รับการสัมมนาในเรื่องความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

ขอที่ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 92 คาสหสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมืองกับปัจจัยการมีประสบการณ์ใน
เหตุการณ์ทางการเมือง พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การมีประสบการณ์ ในเหตุการณ์ทาง การเมือง	ความสนใจทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มผู้นำ	กลุ่มพนักงานในโรงงาน	
มาก	.49	.36	.42
ปานกลาง	N.S.	N.S.	N.S.
น้อย	-.44	.37	-.41

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

N.S. = ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

ค. ความสนใจทางการเมือง

ตามตารางที่ 92 พบว่า ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีประสบการณ์น้อยอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ทั้งในกลุ่มผู้นำและกลุ่มพนักงานในโรงงานต่างก็มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกันกับเมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญ

จึงกล่าวได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ ในเรื่องความสนใจทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 95 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับปัจจัยการมีประสบการณ์ใน
เหตุการณ์ทางการเมือง พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การมีประสบการณ์ ในเหตุการณ์ทาง การเมือง	การมีส่วนร่วมทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มผู้นำ	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน	
มาก	.37	.34	.35
ปานกลาง	N.S.	N.S.	.10*
น้อย	-.32	-.39	-.35

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P \leq 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตามตารางที่ 95 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์
เมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ การมีประสบการณ์ในเหตุการณ์
ทางการเมืองมาก และการมีประสบการณ์ปานกลาง แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การมีประสบ-
การณ์น้อย อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่าทั้งในกลุ่มผู้นำ และกลุ่มผู้ทำงาน
ในโรงงานนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ การมีประสบการณ์
ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การมีประสบการณ์น้อย
อย่างมีนัยสำคัญ

จึงกล่าวได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ที่มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก และผู้ที่ประสบการณ์ปานกลาง มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับสูงกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย

จึงสรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประภคทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ ในเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3

ตารางที่ 94 คาสหสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง กับปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

การมีประสบการณ์ ในเหตุการณ์ทาง การเมือง	ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสอง กลุ่ม
	กลุ่มชนานา	กลุ่มพนักงานในโรงงาน	
มาก	N.S.	-.17*	N.S.
ปานกลาง	N.S.	.16*	.09*
น้อย	N.S.	N.S.	N.S.

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง

ตามตารางที่ 94 พบว่า ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งสองกลุ่มอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ

และเมื่อแยกพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน การมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีประสบการณ์ทางการเมืองในระดับมาก แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีประสบการณ์ทางการเมืองปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ

จึงพอสรุปได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมืองมาก มีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับต่ำ การมีประสบการณ์น้อยกว่า (คือ มีประสบการณ์ในระดับปานกลางและต่ำ)

ดังนั้น ผลการวิจัยในส่วนนี้จึงแสดงว่า ปัจจัยการมีประสบการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์ กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง กล่าวได้ว่าสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 93 คาสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับปัจจัยประชากร
พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัย ประชากร	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสอง กลุ่ม
	กลุ่มชนทำนา	กลุ่มชนทำงานในโรงงาน	
1. เพศ			
ชาย	N.S.	N.S.	N.S.
หญิง	N.S.	N.S.	N.S.
2. อายุ (ปี)			
15 - 29	N.S.	N.S.	.12*
30 - 54	N.S.	N.S.	-.10*
55 ขึ้นไป	N.S.	N.S.	N.S.
3. สถานภาพสมรส			
โสด	N.S.	N.S.	.11*
สมรส	N.S.	N.S.	-.11*
4. จำนวนบุตร (คน)			
ไม่เกิน 3	N.S.	N.S.	N.S.
4 - 6	N.S.	N.S.	N.S.
7 - 12	N.S.	N.S.	N.S.
5. ขนาดครอบครัว (คน)			
ไม่เกิน 6	N.S.	N.S.	.12*
7 ขึ้นไป	N.S.	N.S.	-.11*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

3. ปัจจัยประชากร¹ กับกระบวนการสังคมประเพณีทางการเมือง

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า "ปัจจัยประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส และขนาดครอบครัว มีความสัมพันธ์ในระดับที่แตกต่างกับกระบวนการสังคมประเพณีทางการเมืองของบุคคล" ดังจะได้แสดงผลการวิจัย ตามตัวแปรย่อยของกระบวนการสังคมประเพณีทางการเมือง ดังนี้

ก. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

1. เพศ

จากตารางที่ 95 พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ อย่างมีนัยสำคัญ

2. อายุ

จากตารางที่ 95 พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีอายุระหว่าง 15 - 29 ปี อย่างมีนัยสำคัญ และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับ การมีอายุระหว่าง 30 - 54 ปี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีอายุน้อย คือ อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 15 - 29 ปี มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุสูงกว่า แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่ในระดับน้อยมาก

¹ดูตารางแจกแจงความถี่ในบทที่ 3

3. สถานภาพสมรส

ตามตารางที่ ๑๕ ปรากฏว่า ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการเป็นโสด อย่างมีนัยสำคัญ และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับการเป็นผู้สมรสแล้ว อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่เป็นโสด มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่า ผู้สมรสแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยมาก

4. จำนวนบุตร

ตามตารางที่ ๑๕ ไม่ปรากฏว่า ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตร อย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม

5. ขนาดครอบครัว

จากค่าความสัมพันธ์ในตารางที่ ๑๕ พบว่า ทศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการมีขนาดครอบครัวไม่เกิน 6 คน อย่างมีนัยสำคัญ และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับการมีขนาดครอบครัวตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป ซึ่งหมายความว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็กไม่ใหญ่นัก คือ ไม่เกิน 6 คน มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่อยู่ในครอบครัวใหญ่ คือ มีคนในครอบครัว 7 คนขึ้นไป

จึงสรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยประชากรบางประการ คือ อายุ สถานภาพสมรสและขนาดครอบครัว มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และเป็นการสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 4 เฉพาะเมื่อพิจารณาทั้งสองกลุ่มอาชีพเข้าด้วยกัน

ตารางที่ 96 ศาสหสัมพันธ์ระหว่างความรูความเข้าใจเรื่องกรเมืองแบบประชาธิปไตย กับ
ปัจจัยประชากรพิจารณาแยกตามกลมอาชีพ

ปัจจัย ประชากร	ความรูความเข้าใจเรื่องกรเมืองแบบประชาธิปไตยแยกตามกลมอาชีพ		รวมทั้งสองกลม
	กลมเมทำนา	กลมเมทำงานในโรงงาน	
1. เพศ			
ชาย	.17*	.44	.30
หญิง	-.17*	-.44	-.30
2. อายุ (ปี)			
15 - 29	.15	-.17*	.17*
30 - 54	N.S.	.17*	N.S.
55 ขึ้นไป	N.S.	N.S.	-.17*
3. สถานภาพสมรส			
โสด	N.S.	N.S.	.11*
สมรส	N.S.	N.S.	-.11*
4. จำนวนบุตร (คน)			
ไม่เกิน 3	.14*	N.S.	.11*
4 - 6	N.S.	N.S.	-.15*
7 - 12	N.S.	N.S.	-.19
5. ขนาดครอบครัว (คน)			
ไม่เกิน 6	N.S.	N.S.	.16*
7 ขึ้นไป	N.S.	N.S.	-.15*

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

ข. ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย

1. เพศ

ตามตารางที่ 96 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเพศชาย และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับเพศหญิง และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ ทั้งกลุ่มผู้ทำนา และกลุ่มทำงานในโรงงาน ปรากฏว่า มีลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่เป็นชาย มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าที่เป็นหญิง และความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีอยู่ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานมากกว่ากลุ่มผู้ทำนา

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดตามตารางที่ 9 พบว่า ข้อมูลที่แสดงอยู่สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 97 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยกับเพศของผู้รับการสัมภาษณ์จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย	กลุ่มผู้ทำนา		ระดับการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย	กลุ่มทำงานในโรงงาน	
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง
สูง	5.0 (4)	7.5 (5)	สูง	42.2 (35)	10.8 (7)
กลาง	36.3 (29)	16.4 (11)	กลาง	39.8 (33)	27.7 (18)
ต่ำ	56.8 (47)	76.1 (51)	ต่ำ	18.1 (15)	61.5 (40)
รวม	100.0 (80)	100.0 (67)	รวม	100.0 (83)	100.0 (65)

P = 0.02

P = 0.0000

2. อายุ

ตามตารางที่ 96 พบว่า ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ กลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับกลุ่มอายุ 55 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่มีอายุในกลุ่ม 15-29 ปีมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่ มีอายุในกลุ่ม 55 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่า ในกลุ่มผู้ทำนา ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ กลุ่มอายุ 15 - 29 ปี อย่างมีนัยสำคัญซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทำนาที่มีอายุใน กลุ่ม 15-29 มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยสูง สำหรับในกลุ่มพนักงานในโรงงาน พบว่า ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับกลุ่มอายุ 30 - 54 ปี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ที่มีอายุในระหว่าง 30 - 54 ปี มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 15 - 29 ปี

3. สถานภาพสมรส

จากตารางที่ 96 พบว่า ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ที่พบ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการ เป็นโสดและมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการ เป็นผู้สมรสแล้วอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่เป็นโสดมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่า ผู้ที่สมรสแล้ว อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่ในระดับน้อยมาก

4. จำนวนบุตร

ตามตารางที่ 96 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีบุตรไม่เกิน 3 คน และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีบุตรจำนวน 4 - 6 คน และการมีบุตรจำนวน 7 - 12 คน อย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่า ในกลุ่มทำนาความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีบุตรไม่เกิน 3 คน นอกจากนี้ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีบุตรน้อย คือ ไม่เกิน 3 คน มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่มียุตรมาก คือ ตั้งแต่ 4 - 12 คน แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่ในระดับน้อยมาก

5. ขนาดครอบครัว

ตามตารางที่ 96 ปรากฏว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับขนาดครอบครัวที่ไม่เกิน 6 คน และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับขนาดครอบครัวที่มีคนตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีขนาดครอบครัวไม่ใหญ่นักคือไม่เกิน 6 คนจะมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่า ผู้ที่มีขนาดครอบครัวใหญ่ คือ 7 คนขึ้นไป

สรุปผลการวิจัยส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยประชากรมีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย และเป็นการสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 4

ค. ความสนใจทางการเมือง

1. เพศ

พบว่า ความรู้ความสนใจการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเพศชาย และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกันในกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มทํานา ซึ่งกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด และกลุ่มทํานาซึ่งเป็นเพศชาย มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ เป็นเพศหญิง

เมื่อพิจารณารายละเอียดตามตารางที่ 98 พบว่า ข้อมูลสนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 98 ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมืองกับเพศ ของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มทํานา เพศ		ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน เพศ	
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง
สูง	22.5 (18)	9.0 (6)	สูง	32.5 (27)	20.0 (13)
กลาง	55.0 (44)	47.8 (32)	กลาง	42.2 (35)	53.8 (35)
ต่ำ	22.5 (18)	43.3 (29)	ต่ำ	25.3 (21)	26.2 (17)
รวม	100.0 (83)	100.0 (67)	รวม	100.0 (83)	100.0 (65)

$$P = 0.009$$

$$P > 0.05$$

2. อายุ

พบว่า ความรู้ความสนใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ เฉพาะกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับกลุ่มอายุ 30 - 54 ปี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า กลุ่มผู้ทำงานที่มีอายุน้อย (15 - 29 ปี) มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า (30 - 54 ปี) แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่ในระดับน้อย

3. สถานภาพสมรส

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์กับสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญ

4. จำนวนบุตร

ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์กับจำนวนบุตร อย่างมีนัยสำคัญ

5. ขนาดครอบครัว

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

จึงสรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยประชากร คือ เพศและอายุ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังเกตทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องความสนใจทางการเมือง และเป็นกรณีสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 4 อย่างไรก็ดี อย่างไรก็ตาม

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. เพศ

พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการ เป็นเพศชายและมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการ เป็นเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในกลุ่มอาชีพ พบว่า เฉพาะในกลุ่มทํานามีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่เป็นเพศชาย มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่เป็นเพศหญิง

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ตามตารางที่ 99 พบว่า ข้อมูลที่ปรากฏ อยู่สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 99 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับ เพศ ของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กลุ่มทํานา		ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน	
	เพศ			เพศ	
เมือง	ชาย	หญิง	เมือง	ชาย	หญิง
สูง	—	—	สูง	—	—
กลาง	10.0 (8)	1.5 (1)	กลาง	7.2 (6)	6.2 (4)
ต่ำ	90.0 (72)	98.5 (66)	ต่ำ	92.7 (77)	93.8 (61)
รวม	100.0 (80)	100.0 (67)	รวม	100.0 (83)	100.0 (65)

$$P = 0.05$$

2. อายุ

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับ
สัมภาษณ์กับอายุ อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

3. สถานภาพสมรส

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการ
สัมภาษณ์ กับ สถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

4. จำนวนบุตร

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการ
สัมภาษณ์กับจำนวนบุตร อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

5. ขนาดครอบครัว

ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการ
สัมภาษณ์ กับ ขนาดครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

จึงสรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยประชากร เฉพาะเพศเท่านั้นที่มี
ความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่องการมี
ส่วนร่วมทางการเมือง และที่สนับสนุนสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 4

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองของผู้รับการ
สัมภาษณ์กับปัจจัยประชากรทั้งหมดนั้น พบว่า ปัจจัยประชากรส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมี
ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากเรื่องจำนวน

บุตร ซึ่งพบว่า เฉพาะกลุ่มผู้รับการสัมภาษณ์ทำงานในโรงงาน นั้น การมีความรู้สึกแยกตนเองออกจากการเมือง มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีบุตร 4 - 6 คน อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มทำงานในโรงงาน ซึ่งมีบุตรค่อนข้างมาก คือ 4 - 6 คน มีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองมาก

จึงสรุปผลของการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยประชากร เฉพาะจำนวนบุตรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ ในเรื่องความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง และเป็นการสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 4 อย่างไม่สมบูรณ์นัก

ตารางที่ 100 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม	ทัศนคติทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มชนานา	กลุ่มทำงานในโรงงาน	

1. สถานภาพทาง

<u>เศรษฐกิจและสังคม</u>	N.S.	.23*	N.S.
-------------------------	------	------	------

2. อาชีพบิดา

เกษตรกร	N.S.	-.16*	-.19
อื่น ๆ	N.S.	.14*	.16*

3. ระดับการศึกษา

ไม่เกิน ป.4	N.S.	-.37	-.31
ป.5 - ม.ศ.3	N.S.	.26	.23
ม.ศ.4 - ปริญญาตรี	.24	.15	.21

ตารางที่ 100(ต่อ) คาสหพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยกับปัจจัย
ทางเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม	ทัศนคติทางการ เมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มห่านา	กลุ่มทำงานในโรงงาน	
4. การถือศาสนา			
พุทธ	-.23	N.S.	N.S.
อิสลาม	.23	N.S.	N.S.
5. ความเคร่งศาสนา	.15*	N.S.	N.S.
6. ลักษณะครอบครัวแบบ			
Socio-Oriented	.16*	-.15*	N.S.
7. ลักษณะครอบครัวแบบ			
Concept-Oriented	.41	.15*	.26

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P = 0.001$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับ กระบวนการสังคมประติการทางการเมือง

ในส่วนนี้เป็นการพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า "ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่แก่งัดสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับการศึกษา อาชีพของบิดา การถือศาสนา ความเคร่งศาสนา ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบSocio-Oriented และลักษณะครอบครัว

ที่มีแนวโน้มเป็นแบบ concept-Oriented มีความสัมพันธ์ในระดับที่แตกต่างกันกับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของบุคคล" จึงจะได้นำผลการวิจัย ตามตัวแปรย่อยของกระบวนการสังคมประเภททางการเมือง ดังนี้

ก. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

1. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม

ตามตารางที่ 100 พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ เฉพาะกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ลักษณะของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มดังกล่าว จะ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ลักษณะของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หากผู้รับการสัมภาษณ์มีสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง ก็จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน

2. อาชีพบิดา

ตามตารางที่ 100 ปรากฏว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด และในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการที่มีบิดาเป็นเกษตรกร และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกร ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ซึ่งมีบิดาเป็นเกษตรกร มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยน้อยกว่าผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่น แต่สำหรับกลุ่มผู้ทำงานไม่ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับอาชีพบิดา อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าว อยู่ในระดับน้อยมาก

3. ระดับการศึกษา

ตามตารางที่ 100 พบว่า ทิศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ
 ผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับการมีระดับการศึกษาไม่เกินประณปี
 ที่ 4 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการมีระดับการศึกษา ระหว่างประณปีศึกษาปีที่ 5 -
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ระดับการศึกษา ระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4 - ปริญญาตรี อย่างมี
 นัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการศึกษาไม่เกินประณปีที่ 4 มีแนวโน้ม
 ที่จะมิติศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับประณปีศึกษา
 ปีที่ 5-มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ปริญญาตรี และเมื่อพิจารณาใน
 แต่ละกลุ่มอาชีพพบว่า ในกลุ่มทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน อย่าง
 มีนัยสำคัญ แต่ในกลุ่มทำนาพบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปี
 ที่ 4 - ปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดตามตารางที่ 100 พบว่า ในกลุ่มผู้ทำงาน
 ในโรงงาน ข้อมูลที่ปรากฏอยู่สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 101 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กับระดับการศึกษาของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะ
สองกลุ่มอาชีพ

ระดับทัศนคติ ทางการเมือง	กลุ่มทำนา ระดับการศึกษา			ระดับทัศนคติ ทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน ระดับการศึกษา		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี		ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	6.7 (8)	10.5 (2)	50.0 (2)	สูง	9.1 (6)	30.9 (17)	37.0 (10)
กลาง	83.3 (100)	78.9 (15)	50.0 (2)	กลาง	77.3 (51)	67.3 (37)	48.1 (13)
ต่ำ	10.0 (12)	10.5 (2)	—	ต่ำ	13.6 (9)	1.8 (1)	14.8 (4)
รวม	100.0 (120)	100.0 (19)	100.0 (4)	รวม	100.0 (66)	100.0 (55)	100.0 (27)

$P = 0.001$

ศูนย์วิจัยเพื่อไทยก้าว
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การถือศาสนา

ตามตารางที่ 100 พบว่า ทิศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้
รับการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มผู้ทำนา มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการถือศาสนาพุทธ และมีความ
สัมพันธ์ในเชิงบวกกับการถือศาสนาอิสลามอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่ถือ
ศาสนาพุทธ มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยน้อยกว่า ผู้ถือศาสนาอิสลาม

5. ความเคร่งศาสนา

ตามตารางที่ 100 พบว่า ทิศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย ของ
ผู้รับการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มผู้ทำนา มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ด้ม ความเคร่งศาสนา อย่างมี
นัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ทิศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทำนา
จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ลักษณะความเคร่งศาสนา หรือกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความเคร่งใน
ศาสนา มาก จะมีทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูงไปค้วย

6. ลักษณะครอบครัวแบบ Socio-Oriented

ตามตารางที่ 100 พบว่า ทิศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย ของ
ผู้รับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทำนา มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ ลักษณะครอบครัวแบบ Socio-
Oriented ในขณะที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน แสดงให้เห็นว่า
ในกลุ่มผู้ทำนา ทิศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ จะเป็นไปในทิศ
ทางเดียวกันกับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented คือ ยิ่ง
ผู้รับการสัมภาษณ์อยู่ในครอบครัวที่มีแนวโน้มแบบดังกล่าวสูง ก็จะมีทัศนคติทางการ เมืองแบบ
ประชาธิปไตยในระดับสูงค้วย ส่วนในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม คือ
ยิ่งอยู่ในครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented สูง ก็จะมีทัศนคติทางการ เมือง
แบบประชาธิปไตยน้อยค้วย อย่างไรก็ตาม จะต้องสังเกตไว้ค้วยว่า ระดับของความสัมพันธ์ดังกล่าว
น้อยมาก

7. ลักษณะกรอบแนวคิดแบบ Concept-Oriented

ตามตารางที่ 100 พบว่า ทักษะคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับ การสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ ลักษณะกรอบแนวคิดที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มผู้ทำนา และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ต่างก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ลักษณะการมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ลักษณะกรอบแนวคิดที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented หรือกล่าวได้ว่า หากผู้รับการสัมภาษณ์ อยู่ในกรอบแนวคิดที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented มากก็จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากด้วย

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด ตามตารางที่ 102 พบว่า ข้อมูลในตาราง สนับสนุนลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10.2 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented ของผู้บริหารสมาคมเจ้าแม่เฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับทัศนคติทางการเมือง	กลุ่มท่านา			ระดับทัศนคติทางการเมือง	กลุ่มทำงานโรงงาน		
	สูง	กลาง	ต่ำ		สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	—	16.1 (9)	2.4 (3)	สูง	16.7 (1)	29.3 (12)	19.8 (20)
กลาง	100.0 (3)	80.4 (45)	80.7 (71)	กลาง	83.3 (5)	65.9 (27)	63.3 (69)
ต่ำ	—	3.6 (2)	15.9 (14)	ต่ำ	—	4.9 (2)	11.9 (12)
รวม	100.0 (3)	100.0 (56)	100.0 (88)	รวม	100.0 (6)	100.0 (41)	100.0 (101)

$F = 0.05$

สรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับ กระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของผู้บริหารสมาคมในเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยมีระดับความสัมพันธ์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 5

ตารางที่ 103 ศาสสัมพันธ์ระหว่างความรู้อย่างเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยกับ
ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม	ความรู้อย่างเข้าใจเรื่องการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ	รวมทั้งสองกลุ่ม	
	กลุ่มชนานา	กลุ่มพนักงานในโรงงาน	
1. <u>ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม</u>	.26	.43	N.S.
2. <u>อาชีพศึกษา</u>			
เกษตรกร	→ .14*	→ .22	→ .32
อื่น ๆ	- .15*	- .19	- .30
3. <u>ระดับการศึกษา</u>			
ไม่เกิน ป.4	→ .35	→ .52	→ .54
ป.5-ม.ศ.3	.20*	.18*	.27
ม.ศ.4-ปริญญาตรี	.41	.45	.48
4. <u>การถือศาสนา</u>			
พุทธ	N.S.	.15*	.18
อิสลาม	N.S.	→ .15*	→ .18
5. <u>ความเคร่งศาสนา</u>	N.S.	N.S.	.21
6. <u>ลักษณะครอบครัวแบบ</u>	.16*	→ .18*	→ .09*

Socio-Oriented

ตารางที่ 103 ต่อ คาสหพันธ์ระหว่างความรูความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตย
กับปัจจัยทาง เศรษฐกิจและสังคม พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทาง ความรูความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ รวมทั้งสองกลุ่ม
เศรษฐกิจ กลุ่มผู้ทำนา กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน
และสังคม

7. ลักษณะครอบครัวแบบ

Concept-Oriented .17 .37 .25

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P = 0.001$

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

1. ระดับสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม

การตารางที่ 103 พบว่าความรูความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตยของ ผู้รับการ สัมภาษณ์ ทั้งกลุ่มผู้ทำนาและกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ระดับของ ความรูความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตยของ ผู้รับการ สัมภาษณ์ ทั้งสองกลุ่ม จะ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หากผู้รับการ สัมภาษณ์ มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง ก็จะมี ความรูความ เข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูงด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีอยู่ในกลุ่มของผู้ทำงานในโรงงานมากกว่ากลุ่มผู้ทำนา

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดประกอบให้เห็นชัดเจนขึ้น ตามตารางที่ 102 พบว่าข้อมูลที่แสดงอยู่สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว

ตารางที่ 104 ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตย กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้รับการสัมมนา จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมี ความรู้ เรื่อง การเมืองแบบ ประชาธิปไตย	กลุ่มทำนา			ระดับการมี ความรู้ เรื่อง การเมืองแบบ ประชาธิปไตย	กลุ่มทำงานในโรงงาน		
	ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม				ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม		
	สูง	กลาง	ต่ำ		สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	50.0 (2)	5.0 (4)	4.8 (3)	สูง	60.0 (6)	37.2 (29)	11.9 (7)
กลาง	25.0 (1)	30.0 (24)	24.2 (15)	กลาง	30.0 (3)	35.9 (28)	33.9 (20)
ต่ำ	25.0 (1)	65.0 (52)	71.4 (45)	ต่ำ	10.0 (1)	26.9 (21)	50.0 (33)
รวม	100.0 (4)	100.0 (80)	100.0 (63)	รวม	100.0 (10)	100.0 (78)	100.0 (60)

$P = 0.006$

$P = 0.001$

จึงสรุปผลของการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประเภททางการเมืองของผู้รับการสัมมนา ในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับที่แตกต่างกัน โดยมีระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยส่วนนี้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 5

2. อาชีพพืค

ตามตารางที่ 103 พบว่า ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีคทาที่มีอาชีพเกษตรกร และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีคทาที่มีอาชีพอื่น อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ทั้งในกลุ่มผู้ทำนา และ กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ต่างก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน สรุปได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่คทาเป็นเกษตรกร มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตยน้อยกว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่คทาประกอบอาชีพอื่น

เมื่อพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 105 พบว่า ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 105 ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการ เมืองแบบประชาธิปไตย กับอาชีพพืค ของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมี ความรู้ เรื่อง การ เมืองแบบ ประชาธิปไตย	กลุ่มผู้ทำนา อาชีพพืค		ระดับการมี ความรู้ เรื่อง การ เมืองแบบ ประชาธิปไตย	กลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน อาชีพพืค	
	เกษตรกร	อื่น ๆ		เกษตรกร	อื่น ๆ
สูง	3.4 (4)	15.4 (4)	สูง	19.7 (12)	34.1 (28)
กลาง	28.0 (33)	23.1 (6)	กลาง	27.9 (17)	37.8 (31)
ต่ำ	68.6 (81)	61.5 (16)	ต่ำ	52.5 (32)	28.0 (23)
รวม	100.0 (118)	100.0 (26)	รวม	100.0 (61)	100.0 (82)

P = 0.0000

P = 0.01

3. ระดับการศึกษา

ตามตารางที่ 103 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้รับกรมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 4 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีระดับการศึกษาระหว่าง ประถมศึกษาปีที่ 5 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 และการมีระดับการศึกษาระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4 - ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ คือ ไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 4 มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยน้อยกว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า คือ ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 5 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ปริญญาตรี ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้งในกลุ่มผู้ทำนา และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดประกอบให้เห็นชัดเจนขึ้น ตามตารางที่ 104 พบว่า ข้อมูลที่ปรากฏอยู่สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 106 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย
กับระดับการศึกษาของผู้รับการสัมภาษณ์จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมีความรู้ เรื่องการเมืองแบบ ประชาธิปไตย	กลุ่มท่านา ระดับการศึกษา		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	1.7 (2)	15.8 (3)	100.0 (4)
กลาง	27.5 (33)	26.3 (5)	-
ต่ำ	70.8 (85)	57.9 (11)	-
รวม	100.0 (120)	100.0 (19)	100.0 (4)

ระดับการมีความรู้ เรื่องการเมืองแบบ ประชาธิปไตย	กลุ่มทำงานโรงงาน กลุ่มทำงานไม่โรงงาน		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	10.6 (7)	30.9 (17)	66.7 (18)
กลาง	27.3 (18)	47.3 (26)	25.9 (7)
ต่ำ	62.1 (41)	21.8 (12)	7.4 (2)
รวม	100.0 (66)	100.0 (55)	100.0 (27)

P = 0.0000

4. การถือศาสนา

ตามตารางที่ 103 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ การถือศาสนาพุทธ และมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การถือศาสนาอิสลาม อย่างมีนัยสำคัญและเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่ถือศาสนาพุทธ มีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่า ผู้ที่ถือศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าว มีอยู่ในระดับน้อย

5. ความเคร่งศาสนา

ตามตารางที่ 103 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ ความเคร่งศาสนา ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีความเคร่งศาสนาจะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่า

6. ลักษณะครอบครัวแบบ Socio-Oriented

ตามตารางที่ 103 ปรากฏว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การมีครอบครัวแบบ Socio-Oriented และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ แต่สำหรับในกลุ่มผู้ทำงาน พบว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีครอบครัวแบบ Socio-Oriented ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์เมื่อพิจารณาทั้งหมด และพิจารณาในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานจะมีความรู้ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่เป็นไปในทางตรงข้ามกับ ลักษณะของการมีครอบครัวแบบ Socio-Oriented นี้คือ หากผู้รับการสัมภาษณ์อยู่ในครอบครัว

ครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented มาก ก็จะมีความรู้ความเข้าใจการเมืองแบบประชาธิปไตยน้อย แต่สำหรับกลุ่มคนเท่านั้น ทิศทางของความสัมพันธ์จะเป็นไปในทางเดียวกัน คือ หากผู้รับการสัมภาษณ์อยู่ในครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented มาก ก็ยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก

7. ลักษณะครอบครัวแบบ Concept-Oriented

ตามตารางที่ 103 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มหัวหน้าและกลุ่มพนักงานในโรงงาน ต่างก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ลักษณะการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตย ของผู้รับการสัมภาษณ์ จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented หรือกล่าวได้ว่า หากผู้รับการสัมภาษณ์อยู่ในครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented มาก ก็จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่า

ตารางที่ 107   ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมือง กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม	ความสนใจทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มหัวหน้า	กลุ่มพนักงานในโรงงาน	

1. ระดับสถานภาพทาง

เศรษฐกิจและสังคม

.26

.32

N.S.

ตารางที่ 107 (ต่อ) คาสหพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมือง กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม	ความสนใจทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มชนานา	กลุ่มทำงานในโรงงาน	
2. อาชีพบิดา			
เกษตรกร	N.S.	-.15*	-.13*
อื่น ๆ	N.S.	N.S.	.11
3. ระดับการศึกษา			
ไม่เกิน ป.4	-.24*	-.31	-.30
ป.5 - มศ.3	.22*	N.S.	.16*
มศ.4-ปริญญาตรี	.25	.30	.29
4. การถือศาสนา			
พุทธ	N.S.	N.S.	N.S.
อิสลาม	N.S.	N.S.	N.S.
5. ความเคร่งศาสนา			
	-.17*	N.S.	N.S.
6. ลักษณะครอบครัวแบบ			
<u>Socio-Oriented</u>	N.S.	N.S.	N.S.
7. ลักษณะครอบครัวแบบ			
<u>Concept-Oriented</u>	.27	.34	.30

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P = 0.001$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

1. ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ตามตารางที่ 107 พบว่า ความสนใจทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ ทั้งกลุ่มหัวหน้าและกลุ่มพนักงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ระดับของความสนใจทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่ม จะเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันกับ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หากผู้รับการสัมภาษณ์มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับสูง ก็จะมี ความสนใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูงด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว นี้มีอยู่ในกลุ่มของพนักงานในโรงงานมากกว่ากลุ่มหัวหน้า

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดประกอบให้เห็นชัดเจนขึ้น ตามตารางที่ 106 พบว่า ข้อมูลที่มีอยู่สนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 108 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจทางการเมือง กับ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ทางสังคมของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มหัวหน้า			ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน		
	ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม				ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม		
	สูง	กลาง	ต่ำ		สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	75.0 (3)	17.5 (14)	11.3 (7)	สูง	50.0 (5)	35.9 (28)	11.9 (7)
กลาง	25.0 (1)	53.8 (43)	56.6 (32)	กลาง	50.0 (5)	43.6 (34)	50.8 (31)
ต่ำ	—	28.8 (23)	38.1 (24)	ต่ำ	—	20.5 (16)	51.7 (22)
รวม	100.0 (4)	100.0 (80)	100.0 (63)	รวม	100.0 (10)	100.0 (78)	100.0 (60)

P = 0.02

P = 0.008

2. อาชีพค้า

ตามตารางที่ 107 พบว่า ความสนใจทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ ทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การมีอาชีพเป็นเกษตรกร และมีความสัมพันธ์กับการมีอาชีพ ประกอบอาชีพอื่น ที่มีใช้เกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่ค้าเป็นเกษตรกร มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองน้อยกว่า ผู้ที่มีอาชีพประกอบอาชีพอื่น และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า เฉพาะในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ ระหว่างความสนใจทางการเมือง กับการมีอาชีพเป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองน้อย อย่างไรก็ตามระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับที่น้อยมาก

3. ระดับการศึกษา

ตามตารางที่ 107 พบว่า ความสนใจทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การมีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา 4 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ การมีระดับการศึกษาระหว่าง ประถมศึกษาปีที่ 5-มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ การมีระดับการศึกษาระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ คือ ไม่เกินประถมศึกษา 4 มีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองน้อยกว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า คือ ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 5-มัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ความสัมพันธ์ เป็นไปในลักษณะเดียวกันในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์ เฉพาะระดับที่ไม่เกิน ป.4 และมัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดประกอบให้เห็นชัดเจนขึ้น ตามตารางที่ 109 พบว่า ข้อมูลสนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 109 ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมืองกับระดับการศึกษาของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มตัวอย่าง		
	ระดับการศึกษา		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	11.7 (14)	36.8 (7)	75.0 (3)
กลาง	52.3 (64)	47.4 (9)	25.0 (1)
ต่ำ	35.0 (42)	15.8 (3)	—
รวม	100.0 (120)	100.0 (19)	100.0 (4)
ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน		
	ระดับการศึกษา		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	16.7 (11)	27.3 (15)	51.9 (14)
กลาง	45.5 (30)	52.7 (29)	40.7 (11)
ต่ำ	37.9 (25)	20.0 (11)	7.4 (2)
รวม	100.0 (66)	100.0 (55)	100.0 (27)

P = 0.001

4. การถือศาสนา

ตามตารางที่ 107 พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ กับ การถือศาสนา อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

5. ความเคร่งศาสนา

ตามตารางที่ 107 พบว่า เฉพาะในกลุ่มผู้ทำนา มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ กับ ความเคร่งศาสนาในเชิงลบ ซึ่งแสดงว่าผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีความเคร่งศาสนาสูง จะมีความสนใจทางการเมืองในระดับต่ำ แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยมาก

6. ลักษณะครอบครัวแบบ Socio-Oriented

ตามตารางที่ 107 พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ กับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

7. ลักษณะครอบครัวแบบ Concept-Oriented

ตามตารางที่ 107 พบว่า ความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มผู้ทำนาและกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ต่างก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ลักษณะการมีความสนใจทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ จะ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับลักษณะ

ครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented หรือกล่าวได้ว่า หากผู้รับการสัมภาษณ์อยู่ในครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented มากๆ จะมีความสนใจทางการเมือง มากด้วย

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดตามตารางที่ 108 พบว่า ข้อมูลในตารางสนับสนุนลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 110 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสนใจทางการเมืองกับครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented ของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มท่านา			ระดับการมี ความสนใจ ทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน		
	แนวโน้มแบบ Concept-Oriented ในครอบครัว				แนวโน้มแบบ Concept-Oriented ในครอบครัว		
	สูง	กลาง	ต่ำ	สูง	สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	—	21.4 (12)	13.6 (12)	สูง	50.0 (3)	41.5 (17)	19.8 (20)
กลาง	100.0 (3)	58.9 (33)	45.5 (40)	กลาง	33.3 (2)	39.0 (16)	51.5 (52)
ต่ำ	—	19.6 (11)	40.9 (36)	ต่ำ	16.7 (1)	19.5 (8)	28.7 (29)
รวม	100.0 (3)	100.0 (56)	100.0 (88)	รวม	100.0 (6)	100.0 (41)	100.0 (101)

P = 0.03

P > 0.05

ตารางที่ 111. คาสหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม	การมีส่วนร่วมทางการเมืองแยกตามกลุ่มอาชีพ		รวมทั้งสองกลุ่ม
	กลุ่มชนานา	กลุ่มพนักงานในโรงงาน	
1. <u>ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม</u>	.22	.23	N.S.
2. <u>อาชีพพิคา</u>			
เกษตรกร	N.S.	N.S.	-.10*
อื่น ๆ	N.S.	N.S.	N.S.
3. <u>ระดับการศึกษา</u>			
ไม่เกิน ป.4	-.17*	-.22*	-.20
ป.5-มศ.3	.13*	N.S.	.10*
มศ.4-ปริญญาตรี	.17*	.21*	.19
4. <u>การถือศาสนา</u>			
พุทธ	-.32	N.S.	-.16*
อิสลาม	.32	N.S.	.16*
5. <u>ความเคร่งศาสนา</u>	-.24*	N.S.	-.12*
6. <u>ลักษณะครอบครัวแบบ</u>			
Socio-Oriented	N.S.	N.S.	N.S.
7. <u>ลักษณะครอบครัวแบบ</u>			
Concept-Oriented ³⁰		.33	.31

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P=0.001$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

N.S. = ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P > 0.05$

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ตามตารางที่ 111 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งกลุ่มผู้ทำนาและกลุ่มทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่ม จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หากผู้รับการสัมภาษณ์มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง ก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีอยู่ในกลุ่มของทำงานในโรงงานมากกว่ากลุ่มผู้ทำนา

2. อาชีพบิดา

ตามตารางที่ 111 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์เมื่อพิจารณาจากทั้งสองกลุ่มอาชีพด้วยกัน มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการมีบิดาเป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีบิดาเป็นเกษตรกร มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีอยู่ในระดับที่ต่ำมากและเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ ไม่ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์ ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ทั้งกลุ่มผู้ทำนา และกลุ่มทำงานในโรงงาน กับอาชีพของบิดาอย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม

3. ระดับการศึกษา

ตามตารางที่ 111 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับการมีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 4 และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีระดับการศึกษาระหว่างประถมศึกษาปีที่ 5-มัธยมศึกษาปีที่ 3

และการมีระดับการศึกษาระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่การศึกษาในระดับต่ำ คือ ไม่เกินประถมปีที่ 4 มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า คือ ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 5-มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า ความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้งในกลุ่มหัวหน้าและกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดประกอบให้เห็นชัดเจนขึ้น ตามตารางที่ 110 พบว่า ข้อมูลที่น้อยสนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 112 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับ ระดับการศึกษาของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กลุ่มหัวหน้า ระดับการศึกษา		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	-	-	-
กลาง	5.0 (6)	10.5 (2)	25.0 (1)
ต่ำ	95.0 (114)	89.5 (17)	75.0 (3)
รวม	100.0 (120)	100.0 (19)	100.0 (4)

$P = 0.05$

ตารางที่ 112 คอ ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับ ระดับการศึกษา
ของนักรับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะสองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมีส่วน ร่วมทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน		
	ระดับการศึกษา		
	ไม่เกิน ป.4	ป.5-มศ.3	มศ.4-ปริญญาตรี
สูง	—	—	—
กลาง	6.1 (4)	5.5 (3)	11.1 (3)
ต่ำ	93.9 (62)	94.5 (52)	88.9 (24)
รวม	100.0 (66)	100.0 (55)	100.0 (27)

P = 0.05

4. การถือศาสนา

ตามตารางที่ 111 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักรับการ
สัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาทั้งสองกลุ่มรวมกัน มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการถือศาสนาพุทธและ
มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการถือศาสนาอิสลาม อย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อแยกพิจารณาใน
กลุ่มอาชีพ พบว่า ในกลุ่มเมฆ่านา มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกัน แต่มีระดับความสัมพันธ์
สูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญส่วนในกลุ่มทำงานในโรงงาน ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
จึงกล่าวได้ว่า นักรับการสัมภาษณ์เมื่อพิจารณารวมทั้งหมด และในกลุ่มเมฆ่านา เมื่อแยกพิจารณาตาม
กลุ่มอาชีพ ซึ่งถือศาสนาพุทธ มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำกว่าผู้ที่ถือศาสนา
อิสลาม

5. ความเคร่งศาสนา

ตามตารางที่ 111 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ ความเคร่งศาสนาอย่างมีนัยสำคัญและเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ในกลุ่มผู้นำ มีความสัมพันธ์ในตนเองเดียวกัน แต่มีระดับความสัมพันธ์สูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนในกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ไม่ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ดี กล่าวได้ว่าผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งหมด และเมื่อแยกพิจารณาในกลุ่มผู้นำ ที่มีความเคร่งศาสนาในระดับสูงเท่าใด จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำเท่านั้น

6. ลักษณะครอบครัวแบบ Socio-Oriented

ตามตารางที่ 111 ไม่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ กับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Socio-Oriented อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างไร

7. ลักษณะครอบครัวแบบ Concept-Oriented

ตามตารางที่ 111 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มผู้นำ และกลุ่มผู้ทำงานในโรงงาน ต่างก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ จะเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันกับ ลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented หรือกล่าวได้ว่า หากผู้รับการสัมภาษณ์ อยู่ในครอบครัวที่มีแนวโน้มเป็นแบบ Concept-Oriented มากก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากด้วย

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด ตามตารางที่ 113 พบว่า ข้อมูลในตาราง
สนับสนุนลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว

ตารางที่ 113 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับ ครอบครัวยุคใหม่
เป็นแบบ Concept-Oriented ของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกเฉพาะ
สองกลุ่มอาชีพ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กลุ่มทำนา			ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กลุ่มทำงานในโรงงาน		
	แนวโน้มนแบบ Concept-Oriented ในครอบครัว				แนวโน้มนแบบ Concept-Oriented ในครอบครัว		
	สูง	กลาง	ต่ำ		สูง	กลาง	ต่ำ
สูง	—	—	—	สูง	—	—	—
กลาง	—	8.9 (5)	4.5 (4)	กลาง	—	14.6 (6)	4.0 (4)
ต่ำ	100.0 (3)	31.1 (51)	95.4 (84)	ต่ำ	100.0 (6)	85.4 (35)	96.0 (97)
รวม	100.0 (3)	100.0 (56)	100.0 (88)	รวม	100.0 (6)	100.0 (41)	100.0 (101)

$P = 0.03$

$P = 0.05$

จ. ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่าง การมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง ของผู้
รับการสัมภาษณ์ กับ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งหมดนั้น พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและ
สังคม ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์

ภาพ อย่างมีนัยสำคัญ นอกจาก ปัจจัยระดับการศึกษา และปัจจัยความเคร่งศาสนา ดังนี้

1. ระดับการศึกษา

พบว่า การมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ กลุ่มทำงานในโรงงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ การมีระดับการศึกษา ระหว่าง มัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรี และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับ การมีระดับการศึกษา ไม่เกินประถมปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งกล่าวได้ว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ที่มีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-ปริญญาตรีจะมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองในระดับต่ำกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ คือ ไม่เกินประถมปีที่ 4 ส่วนใหญ่ในกลุ่มทำงานในโรงงาน ไม่พบว่ามีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับที่น้อยมาก

2. ความเคร่งศาสนา

พบว่า การมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองของผู้รับการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณารวมทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับ ความเคร่งศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาแยกในกลุ่มอาชีพพบว่า ในกลุ่มผู้ทำนา มีความสัมพันธ์ในทำนองเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ จึงกล่าวได้ว่า การมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์จะเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับ ระดับความเคร่งศาสนา คือ หากผู้รับการสัมภาษณ์ยิ่งมีความเคร่งศาสนามากก็จะยิ่งมีความรู้สึกแยกตนเองจากการเมืองน้อย

จึงสรุปผลของการวิจัยในส่วนนี้ได้ว่า ปัจจัยทาง เศรษฐกิจและสังคมบางประการ คือ ระดับการศึกษาและความเคร่งศาสนา มีความสัมพันธ์ในระดับที่แตกต่างกันกับ กระบวนการสังคมปริศนิต่างการเมือง ของผู้รับการสัมภาษณ์ในเรื่อง ความรู้สึกแยกตนเองจากการเมือง จึงพอกล่าวได้ว่า เป็นการสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ